

We Lwowie, dnia 22. stycznia 1910.

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wykształcenia kobiet w zakresie gospodarstwa wiejskiego i domowego.

Wysoki Sejmie!

Jakkolwiek rozwój w roku ubiegłym niektórych zakładów dla gospodarczego wykształcenia kobiet poszczycić się może pięknymi rezultatami, jakkolwiek uczyniono także wiele dla przysposobienia sił nauczycielskich potrzebnych do szerzenia wykształcenia gospodarczego kobiet, to jednak nie można sobie jeszcze powiedzieć, że akcja pogłębienia wykształcenia kobiet w tych działach gospodarstwa krajowego, które stanowią odpowiednią dziedzinę pracy kobiecej postępuje dość żywo i pilnie, jakby tego z powodu ciężkich warunków, w jakich rolnictwo pozostaje, życzyć sobie należało.

Powiatowa szkoła gospodyń wiejskich w Albigowej wykazuje za ubiegły rok szkolny 1908/9 dość liczną frekwencję i korzystny postęp w naukach.

Dokończono też w niej kosztem 1500 koron pewnych adaptacji, jak urządzenie własnej obory, przydanie pola pod uprawę zielonej paszy dla krów itd.

Również i szkoła gospodarstwa domowego i wiejskiego w Pietrzycach, mająca być w przyszłym roku przeniesiona do Oleska, rokuje, że z czasem, zwłaszcza po przeniesieniu, gdzie otrzyma odpowiednie dla siebie objekta gospodarskie, dobrze rozwijać się będzie.

Wcale dobre rezultaty wykazuje szkoła gospodarstwa domowego i wiejskiego dla dziewcząt w Korczyniu. Tu już jednak zaznaczyć należy, że żadna z powyższych szkół nawet albigowska nie wykazuje tak wielkiej ilości uczennic, jakby to było pożądanem.

Szkoła w Albigowej liczyła w ubiegłym roku szkolnym 33 uczennic, szkoła korczyńska 18, szkoła pietrzycka zaledwie 11. Koniecznym więc wydaje się roz-

winięcie szerszej propagandy dla popularyzowania tych szkół w szerszych kołach ludności.

Ponieważ już w roku zeszłym Wysoki Sejm wyraził swe przekonanie, że staranie o zakładanie i utrzymywanie szkół dla kształcenia kobiet w zakresie gospodarstwa wiejskiego i domowego, powinno być pozostawione czynnikom miejscowym, a jedynie szkoły te przez kraj mogą być subwencyonowane; gdy jednak dotyczące czynniki miejscowe nie zawsze mogą, z powodu szczupłych funduszy przyczynić się wydatną pomocą, przeto komisya gospodarstwa krajowego uważa za wskazane zalecać Wysokiemu Sejmowi, aby większą kwotę przeznaczył na zasiłki dla takich szkół i na stypendya dla ich uczennic, zwłaszcza we wschodniej części kraju, gdzie ludność skutkiem niższego poziomu oświaty nie ocenia jeszcze należyte wartości nauki i korzyści z niej płynących.

Licząc się jednak z faktem, że szkoły kobiecego gospodarstwa są jak dotąd bardzo nieliczne, a nowe z powodu rozlicznych trudności zwolna tylko mogą powstawać, licząc się dalej z tem, że szkoły te, choćby były najliczniejsze, nigdy nie będą w stanie zaspokoić potrzeby uzdolnienia całej warstwy dorastających dziewcząt wiejskich do należytego prowadzenia gospodarstwa domowego i wiejskiego, komisya jak najgoręcej popiera zapoczątkowaną już myśl uwzględnienia tej nauki w publicznych szkołach wiejskich.

Z zadowoleniem trzeba tu zaznaczyć, że myśl ta przyjęła się nawet we Lwowie, gdzie wystąpiła dążność do tworzenia szkół gospodarstwa przy miejskich szkołach ludowych np. przy szkole im. Tańskiej.

Pierwszym jednak warunkiem do zrealizowania tej myśli jest przygotowanie sił nauczycielskich. W roku ubiegłym udzielił Wydz. kraj. stypendya dwom nauczycielkom na odbycie nauki w zakrajowych szkołach gospodarstwa domowego, dalej urządził wspólnie z Radą szkolną krajową kurs wstępny gosp. domowego i wiejskiego dla 13 nauczycielek ludowych w Zarzeczcu, wreszcie udzielił subwencji na urządzone przez Zarząd główny towarzystwa Kółek rolniczych w tymże Zarzeczcu kurs gospodarstwa dla 20 starszych dziewcząt wiejskich, dalej udzielił subwencji komitetowi miejscowemu w Łączkach dla 17 dziewcząt, wreszcie przyznał w zasadzie pomoc materyalną komitetowi Towarzystwa kongregacyi Pań w Kochawinie na zamierzony kurs nauki gospodarstwa wiejskiego.

Komisya uznaje całą doniosłość tych kursów zwłaszcza dla nauczycielek ludowych i radaby widzieć ich jak najwięcej, wskazując z naciskiem na myśl, czy nie będzie bez uszczuplenia dotychczasowej działalności w kształceniu dziewcząt wiejskich w szkołach dla kobiecego gospodarstwa wiejskiego, równie skutecznym środkiem, któryby umożliwił szerokim warstwom nabycie potrzebnych wiadomości z zakresu gosp. domowego i wiejskiego, albo należyte uwzględnienie nauki tegoż gospodarstwa w seminariach nauczycielskich żeńskich, jeżeliby te zakłady były zaopatrzone w odpowiednie siły nauczycielskie i odpowiednie urządzenia — albo urządzenie osobnego kilkumiesięcznego kursu gosp. domowego dla abiturjentek seminaryjnych, które wstąpiły do zawodu nauczycielek publicznych a następnie wprowadzenia w obu wypadkach w obowiązkowy zakres nauki dopełniającej dla dziewcząt w wyższych klasach szkół średnich.

W końcu podnosi komisya gosp. krajowego z uznaniem, że c. k. Rada szkolna krajowa współdziałała pomocą w urządzeniu kursów dla nauczycielek ludowych, w zamiarze wprowadzenia nauki gospodarstwa wiejskiego w obowiązkowy zakres nauki dopełniającej dla dziewcząt.

Na podstawie powyższych wywodów komisya gospodarstwa krajowego wniosł:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1) Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie wykształcenia kobiet w zakresie gospodarstwa wiejskiego i domowego do wiadomości.

2) Sejm wstawia do rubr. X. budżetu funduszu krajowego na r. 1910 do rozporządzenia Wydziału krajowego kwotę 24.000 koron na zasiłki dla szkół gospodyń wiejskich:

a) w Albigowej — 3.500 koron,

b) w Olesku — 4.000 koron,

c) na zasiłki dla innych szkół i stypendya dla przyszłych nauczycielek w tych szkołach 12.000 koron,

d) na założenie szkoły gospodyń wiejskich w powiecie nowosądeckim 2.500 koron,

e) na szkołę gospodyń wiejskich w Szynwałdzie — 2.000 koron.

Udzielenie subwencyi szkołom gospodyń wiejskich może nastąpić po dopełnieniu warunków wymienionych w uchwale sejmowej z d. 15. marca 1907 r.

3) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową zajął się energicznie w dalszym ciągu sprawą urządzenia kursów gospodarstwa domowego i wiejskiego w publicznych szkołach ludowych, tak by choć w jednym seminaryum nauczycielskiem, z początkiem roku szkolnego 1910/11 naukę gosp. domowego wprowadzono i aby przedłożył Sejmowi sprawozdanie i wnioski w tym przedmiocie.

Petycye do L. 4.193 odstępuje się Wydz. kraj. do załatwienia zaś petycya do L. 3.697 załatwiona jest tem sprawozdaniem.

Przewodniczący :
Brykczyński.

Sprawozdawca :
A. Theodorowicz.

